ADALET ve KALKINMA PARTİSİ
TBMM Grup Başkanlığı
Tarih : 15/2/2002
Sayı : 671

7/6129-13682

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA**

**Delaletinizle aşağıdaki sorularımın Devlet Bakanı Sayın Kemal Derviş tarafından yazılı olarak cevaplandırılması için gereğini arz ederim. 12 Şubat 2002**

**Eyüp Fatsa**
**Ordu Milletvekili**

1. Sayın Zeki Çakan ile yaptığınız 24 Ekim 2001 tarihli basın toplantısında açıkladığınız, elektrik üretim ve dağıtım tesisleri işletme hakkı devir sözleşmelerine Hazine Garantisi verilmemesine gerekçe olan Danıştay Kararının mesnedi olan yasal düzenleme Anayasa Mahkemesi'nce iptal edildiğine göre, Hazine Müsteşarlığı işletme hakkı devir projelerine sözleşmelerinde belirtilen çerçevede Hazine Garantisi verecek midir?
2. Hazine Müsteşarlığının Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na yazdığı 9 Mayıs 2001 tarihli yazısında;
   a- İleride çıkarılacak bir kanun ile Fonun 31.12.2001 tarihinde tasfiye edileceği gerekçesiyle "Hazine Garantisi verilmesine gerek kalmamaktadır" denilerek musavver bir kanuna atıfla mer'i mevzuata uyulmayacağının bildirildiği doğru mudur?
   b- "Yargıya intikal etmiş ve edebilecek isnatların sübut bulması halinde Müsteşarlığın sorumluluk ve yükümlülük altına girebileceğinden" hareketle bu hususun Garanti verilmesi esnasında dikkate alınacağı beyan edilerek, Garantinin mevcut ve muhtemel soruşturmaların sonuçlanmasına bağlandığı doğru mudur?
   c- Elektrik Piyasası Kanununun santrallerin çevre ile ilgili mevzuattan kaynaklanan eksiklerinin tamamlanması için iki yıl süre tanıyan Geçici 4. Maddesine "Anayasanın 6, 7, 8, 9 ve 138. Maddelerine aykırı olduğundan" hareketle ve "Anayasal zorunluluk" gerekçesiyle uyulmayacağının beyan edildiği doğru mudur? d- Hazinenin "Garantiye gerek olmadığını" bildirdiği bu yazısındaki gerekçeler arasında "4628 sayılı yasaya aykırılık gerekçesinin bulunmadığı" ve da bu esnada henüz Danıştay görüşünün olmadığı doğru mudur?
3. İşletme hakkı devirlerinin tamamlanması için tanınan 30 Haziran 2001 süresi "Hazine Müsteşarlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın teknik işlemleri tamamlayamadığı gerekçesiyle" çıkarılan 4694 sayılı Kanun vasıtasıyla 31 Ekim 2001 tarihine kadar uzatıldığına ve daha sonra Anayasa Mahkemesince yürütmesi durdurulduğuna göre, bu yasanın kabul tarihi olan 27/06/2001 tarihinden bu yana Hazine Müsteşarlığı söz konusu eksiklikleri gidermek için neler yapmıştır?
4. 24 Ekim 2001 tarihinde Bakanlar Kurulu toplantısını müteakip NTV televizyonuna,
   a- Şirketlerin devir bedeli olarak ödeyecekleri 3 Milyar Doları aşkın kaynakla ilgili olarak "Biz bu paraları hiç bir zaman hesaba katmadık, hiçbir senaryomuzda yoktu" şeklinde bir açıklama yaptınız mı?
   b- Eğer yapmış iseniz, henüz Danıştay kararı da yokken, başta 3096, 3996, 4501 ve 4628 sayılı kanunlar olmak üzere çok sayıda yasal düzenleme sonucu istihsal edilen Bakanlar Kurulu Kararlarına dayanılarak tanzim edilmiş Sözleşmelerin gereğinin yerine getirilmesi ile sağlanacak kaynak girişini Türkiye'nin bu zor günlerinde dikkate almamanızın yasal gerekçeleri nelerdir?
   c- Aynı açıklamada işletme hakkı devirleri iptalinden sonrası için "Ne yapılacak?" sorusuna karşılık "..çevreyi müthiş bir şekilde kirleten bir santralin Türkiye'nin en güzel yerlerinde devam etmesine müsaade etmememiz lazım" açıklamasını yaptınız mı?
   d- Yaptınız ise bir günde çevre, izin ve ruhsat gibi sorunlar çözülemeyeceğine göre mülkiyet satışı olması durumunda, bu izin ve önlemlerin alınması için ne kadar zaman vereceksiniz?
   e- Eğer bir süre verecekseniz aynı süreyi işletme hakkı devri modelinde vermemenizin sebebi nedir?
5. Basında Hazine Garantisi talep etmediklerini iddia eden şirketlerle ilgili olarak;
   a- Şirketlerin Hazine Garantisi olmaksızın devirleri gerçekleştirmeye rıza göstermeleri durumunda dahi Hazine Müsteşarlığının işletme hakkı devir projelerinin gerçekleşmesine karşı çıktığı doğru mudur?

b- Eğer doğru değilse "Hazine garantisinden feragat ettiğini" bildiren şirketlerin devirlerinin gerçekleştirilmemesinin Hazine Müsteşarlığı ile bir ilgisi var mı?

c- Şirketlerin Hazine Garantisinden feragat etmeleri durumunda Hazine Müsteşarlığı nasıl bir görüş bildirecektir?

6. Şirketlerle yapılan İmtiyaz Sözleşmelerine ve Uygulama Sözleşmelerinde Hazine Garantisi verileceği hususunun açıkça yeraldığı, İmtiyaz Sözleşmelerinin Danıştay Tutanaklarında Hazine Müsteşarlığı bürokratlarının da görüşmelere katıldığı ve uygun görüş verdiği hususları doğru mudur?

7. Uluslararası tahkime imkan tanıyan Anayasa değişikliklerinin TBMM görüşmeleri esnasında bu değişikliklerin sebepleri arasında sayılan 46 proje arasında işletme hakkı devir projelerinin de yeraldığı doğru mudur?

8. Türkiye'nin itibar kaybetmesi ile ilgili olarak;

a- Anayasa değişikliği ve tamamı halen yürürlükte olan 3096, 3996, 4501, 4628, 4684 ve 4693 sayılı yasalar başta olmak üzere bir çok yasal düzenlemeye, çok sayıda idari işleme ve 3 ayrı Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak imzalanan ve halen yürürlükte olan işletme hakkı devir sözleşmelerinin iptal edilmesinin yerli yatırımcılar yanısıra yabancı yatırımcılar bakımından da Türkiye'nin itibarına zarar vereceğini düşünüyor musunuz?

b- Bu kadar çok sayıda yasal düzenlemeye tabi sözleşmelerin iptal edilmesi gündeme getirilebildiğine göre, bundan sonra tanzim edilecek yeni sözleşmelerin yabancı yatırımcılar nezdinde daha güvenilir olması için nasıl bir yasal çerçeve çizilecektir?

9. 1997 yılında gerçekleştirilen dağıtım işletme hakkı devir ihalesine, yerli ve yabancı 2.000'den fazla ortağı olan 114 konsorsiyumun katıldığı, 153 adet teklifin alındığı, tekliflerin medya karşısında açıldığı, dolayısıyla rekabetçi, geniş katılımlı ve şeffaf bir ihale sonucu iddialı kayıp-kaçak ve işletme fiyatı teklifinin alındığı doğru mudur?

10. Dağıtım işletme hakkı devir projelerinde herhangi bir alım ve benzeri garantinin olmadığı, sadece peşin tahsil edilmiş bir kira bedelinin, sözleşmenin erken feshi durumunda ödenmeyen kısmının iadesinden ibaret olduğu, dolayısıyla Hazine'ye bir yük getirmediği doğru mudur?

11. Şirketlerin sözleşmelerine göre, devirlerin gerçekleşmemesi durumunda uluslar arası tahkim de dahil olmak üzere yasal yollara başvurarak, tekliflerinde yeralan karları yanısıra ayrıca tazminat da talep edebilecekleri doğru mudur?

12. Üretim ve dağıtım şirketlerinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ile akdettikleri Sözleşmelerde yeralan ve mutabık kaldıkları her türlü vergiden arındırılmış "net makul temettü" miktarları, 20 ve 30 yıllık sözleşmelerde beher şirket için ayrı ayrı ne kadardır?

13. Hangi şirketlerin sözleşmelerinde uluslararası tahkim yeralmaktadır?

14. Dünya Bankasının bu projelerin iptal edilmesi durumunda doğacak tazminatı ödemeyi kabul ettiği doğru mudur? Doğru ise bunu ne karşılığı verecektir? Bu tazminatın şirketlere verilmesinin yasal dayanağı var mıdır?

15. Mevcut Uygulama Sözleşmelerinde uyuşmazlıkların Türk Hukuku uygulanarak ICC kurallarına göre çözümleneceği, ICC kararlarının uygulanması için Türk Mahkemelerince tenfizinin şart olduğu, oysa bu sözleşmelerin iptal edilmesi ve varlık satışı yapılması durumunda tanzim edilecek sözleşmelerin Dünya Bankası nezdindeki ICSID'e tabi olacağı, ICSID kararlarının Türk Mahkemelerinin tenfizine tabi olmadığı doğru mudur?

16. Hazine Müsteşarlığının Garanti verilmeyeceğini beyan ettiği ve Dünya Bankası ile müşterek çalışmalarda iptal edilmesini öngördüğü ve henüz Danıştay Kararının istihsal edilmediği süreçte,

i- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının (Devir kurulu çalışmalarının devam etmesi örneğinde olduğu gibi) yükümlülüklerini yerine getirmeye devam ettiği,

ii- Anayasa Mahkemesi'nin (Sözleşmelerin hükümsüz olmasını öngören 4628 sayılı kanunun ilgili maddelerinin yürürlüğünü durdurması ve şimdi de iptal etmesi örneğinde olduğu gibi) Sözleşmelerin Kanunla iptal edilemeyeceği yönünde kararlar aldığı,

7/6129-1368

iii- Hükümetin (KDV oranlarının tesbiti örneğinde olduğu gibi) devirlerin gerçekleştirilmesine yönelik kararlar aldığı ve,

iv- Yüce Meclis'in (4694 sayılı yasa örneğinde olduğu gibi) bu projelerin gerçekleşmesi için muhtelif yasal düzenlemeler yaptığı,

dolayısıyla Hazine Müsteşarlığı'nın, Bakanlığa, Anayasa Mahkemesi'ne, Hükümete ve Yüce Meclise rağmen İşletme Hakkı Devir projelerine karşı olduğu doğru mudur?

17. Elektrik üretim ve dağıtım tesislerinin satışı ile ilgili olarak;

a- Varlık satışının Anayasaya aykırı olduğu ve bu konuda Yüksek Mahkemenin çok sayıda kararı olduğu, Anayasada yapılan değişikliklerin sadece "kamu hizmetlerinin özel hukuk sözleşmeleri ile gördürülmesine imkan tanıdığı ve elektrikle ilgili hizmetin kamu hizmeti niteliğinin değişmediği" doğru mudur?

b- Doğru ise Bakanlığınız böyle bir yöntemi uygulamak için zorunlu olan Anayasa değişikliğinin yapılabileceğinden emin midir? Bu değişiklik yapılamaz ise doğacak kaosdan kim sorumlu olacaktır?

18. Dünya Bankasının işletme hakkı devirleri ile ilgili olarak;

a- Henüz ihale aşamasında ihaleye müdahale ettiği, bedeli Dünya Bankası kaynaklarıyla ödenmek suretiyle Deloitte & Touche firmasına bir şartname hazırlatıldığı ve bu şartnamenin "İhaleye Davet Sürecinin İncelenmesi ve Şartname Koşullarının Belirlenmesine Destek Sağlanması" başlığı ile teslim edildiği doğru mudur?

b- Bu şartnamede "teklif sahiplerinin en az 3 (Üç) enerji dağıtım şebekesini son 15 (Onbeş) sene içinde başarıyla işletmiş, bakıma tabi tutmuş ve genişletmiş olması ve bunlardan en az birinin gelişmekte olan bir ülkede olması" şartlarının "önyeterlilik koşulu olarak" yeraldığı, Tükiye'de bu şartları taşıyan bir şirketin varlığının maddeten imkansız olması hasebiyle dağıtım tesislerinin çokuluslu şirketlere verilmesinin istendiği doğru mudur?

19. Dünya Bankası ile Hazine Müsteşarlığının birlikte yürüttüğü çalışmalarda, örneğin 17 Mayıs 2001 tarihli Enerji Heyeti raporunda,

a- Hindistan vakası örnek gösterilerek varlık satışında Devletin "yaratıcı garantiler tesis etmesinin" kaçınılmaz olduğunun vurgulandığı doğru mudur?

b- Doğruysa varlık satışına yönelince nasıl bir garanti mekanizması kurulacaktır?

20. IMF'e verilen 18 Ocak 2002 tarihli Niyet Mektubunda "işletme devir hakkı sözleşmeleri askıya alınmış tüm projelerin derhal feshedilmesini sağlayacak bir Bakanlar Kurulu Kararı alınacağını" taahhüt etmektesiniz:

a- "Askıya alınan" bu sözleşmeler hangi sözleşmelerdir? Hangi şirketlerle imzalanmıştır?

b- Bu sözleşmeler hangi idari veya yasal işlemlerle askıya alınmıştır?

c- Şirketlere sözleşmelerinin "askıya alındığı" bildirilmiş midir?

d- "Askıya alınmaktan" maksat nedir? Bu ifadenin kanunlarımızdaki karşılığı nedir?

e- IMF'e bu taahhütte bulunulmadan önce Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın görüşü alınmış mıdır?